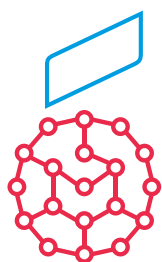

Bugetul participativ trebuie îmbunătățit!

cluj.usr.ro fb.com/USRCluj

Monitorul de politici locale

USR Cluj

Context

Bugetul participativ este un instrument puternic în lupta anti-corupție, care mută decizia asupra unei părți din bugetul administrației locale în mâinile cetățenilor, sporind transparența procesului administrativ și crescând gradul de implicare civică. În teorie, permite cetățenilor să abordeze nemijlocit lipsurile sau problemele pe care le întâmpină în oraș și contribuie la creșterea calității vieții.

Administrația din Cluj-Napoca a mai cochetat cu bugetul participativ în 2013, însă implementarea s-a dovedit a fi mai mult un simulacru. Atunci, proiectul a fost propus de administrație, renovarea cinematografului Dacia din Mănăstur, și inițiat anterior promovării drept un proiect dedicat bugetării participative, iar cetățenii au fost doar consultați cu privire la tipul de activități care să fie desfășurate acolo. Mecanisme de bugetare participativă au fost folosite și în cadrul

Com'on Cluj, când s-a avut în vedere finanțarea unor programe culturale în scopul candidaturii la titlul de Capitală Europeană a Tineretului.

Acum proiectele au fost propuse și votate de cetățeni pe parcursul ultimelor luni și pare că vor fi cuprinse în bugetul municipiului pentru 2018, însă lipsa unui cadru legal de desfășurare creează incertitudine cu privire la rezultatul final. Regulamentul pentru bugetarea participativă nu a fost asumat printr-o hotărâre de Consiliu Local, iar lipsa transparenței privind modul de selectare al proiectelor a dovedit o doză de arbitrar în desfășurarea unui mecanism care ar fi trebuit să fie pe deplin transparent. Cu toate acestea, forma actuală este o îmbunătățire față de exercițiile anterioare.

Direcții de îmbunătățire

Modul în care este realizat procesul de bugetare participativă trebuie îmbunătățit, pornind de la punctele slabe înregistrate în 2017.

Alocare financiară de 5%

Administrația s-a angajat public să implementeze 15 proiecte în limita a 150.000 EUR fiecare, însă este nevoie de asumarea unei sume fixe care să fie folosită în întregime, iar limita privind numărul de proiecte să fie eliminată, concomitent cu creșterea plafonului la **200.000 EUR/proiect**.

Propunem dedicarea a **5%** din bugetul local pentru dezvoltare către bugetare participativă. La un buget de dezvoltare de 100 de milioane euro, implementarea acestui criteriu ar impune redirectionarea a 5 milioane de euro către proiecte propuse de cetățeni.

Proces reprezentativ și relevant pentru cetățeni

Proiectele propuse în cadrul bugetului participativ trebuie implementate astfel încât să sprijine uniformizarea calității vieții pe întregul teritoriu al orașului, într-un mod care să maximizeze numărul de cetățeni care se pot bucura de noile investiții.

Propunem stabilirea unui număr maxim de proiecte care pot fi implementate într-un anumit cartier, pentru a asigura distribuția

proiectelor pe teritoriul întregului oraș. Acest număr trebuie stabilit luând în considerare calitatea vieții și numărul de cetățeni care locuiesc în fiecare cartier. Astfel, cartierele cu o calitate scăzută a vieții și mai dens populate vor beneficia mai mult de acest instrument, până când nivelul calității vieții va ajunge mai aproape de media orașului. Fondurile care rămân disponibile pot fi redistribuite urmărind același algoritm.

Transparență și claritate

Regulamentul actual nu a câștigat încrederea cetățenilor pentru că nu oferă certitudinea unui proces corect. Spre exemplu, regulamentul conține o prevedere prin care proiectele nu pot fi acceptate dacă intră „în aria altor programe ale Primăriei Municipiului Cluj-Napoca cum sunt finanțările destinate ONG-urilor, structurilor sportive etc.”¹, însă nu a fost furnizată niciodată o asemenea listă cu programe.

Astfel, modul în care au fost analizate unele proiecte a dat impresia unor acțiuni discreționare, după cum s-a văzut în privința zonei „La terenuri” din Mănăștur, unde Primăria a respins proiectele de amenajare argumentând că toată zona nu aparține domeniului public al Municipiului, însă situația legală contrazice administrația, după cum am arătat într-o cercetare din octombrie². Au fost acceptate și proiecte care se suprapun cu alte proiecte respinse. Spre exemplu unul dintre cele care va fi implementat, „Creșterea

siguranței pietonale la trecerile de pietoni”³, are o idee similară cu un proiect respins în prima etapă care cerea iluminarea trecerilor de pietoni⁴ suplimentar pe timp de noapte.

Totodată, este de remarcat acceptarea drept proiect a unor investiții în instituții publice cu buget și canale de finanțare dedicate, precum sunt primele două proiecte clasate: Școala „Nicolae Titulescu” - complex educațional⁵, respectiv Amenajare mansardă Școala „Ion Creangă”⁶. Având în vedere că doar acestea două au atras 5201 de voturi dintr-un total de 10574, acestea pot fi folosite drept un exemplu foarte bun de deturnare a scopului instrumentului.

¹ Cap. 6, Art. 6, <https://bugetareparticipativa.ro/regulament/>

² <https://cluj.usr.ro/la-terenuri-spatiu-public-manastur/>

³ <https://bugetareparticipativa.ro/proiecte/cresterea-siguranței-pietonale-la-trecerile-de-pietoni/>

⁴ <https://bugetareparticipativa.ro/proiecte/cresterea-gradului-de-iluminare-pe-timp-de-noapte-la-trecerile-de-pietoni/>

⁵ <https://bugetareparticipativa.ro/proiecte/scoala-gimnaziala-nicolae-titulescu-complex-educational/>

⁶ <https://bugetareparticipativa.ro/proiecte/amenajare-manasarda-scoala-ion-creanga/>

Procedura de admitere și selecție

Bugetul participativ trebuie folosit astfel încât să promoveze coeziunea socială și teritorială în oraș și să încurajeze implicarea civică în problemele cetății. Ținta următoarelor sesiuni trebuie să fie implementarea condiționării promovării unui proiect de susținerea de către un număr de minim 10 cetățeni cu domiciliul, sau reședința, în Cluj-Napoca.

Proiectul trebuie propus în fața Comisiei de specialitate din Primărie în cadrul unor întâlniri publice, care poate respinge sau admite propunerea pe loc sau oferind un termen foarte scurt, de câteva zile, pentru deliberare. Decizia Comisiei trebuie să poată fi supusă apelului, iar decizia definitivă să fie luată de către un colegiu de jurați, experți în diverse domenii de interes public, prin dezbateri publice pentru a se asigura că deciziile comisiei nu sunt nefondate. Astfel, se pot înlătura suspiciunile privind modul în care sunt alese proiectele. Având în vedere dificultățile tehnice în implementare, este necesară etapizarea acestor îmbunătățiri în 2, maxim 3, cicluri de bugetare participativă, pentru a nu genera blocaje administrative.

Monitorizarea procesului de către un Consiliu dedicat

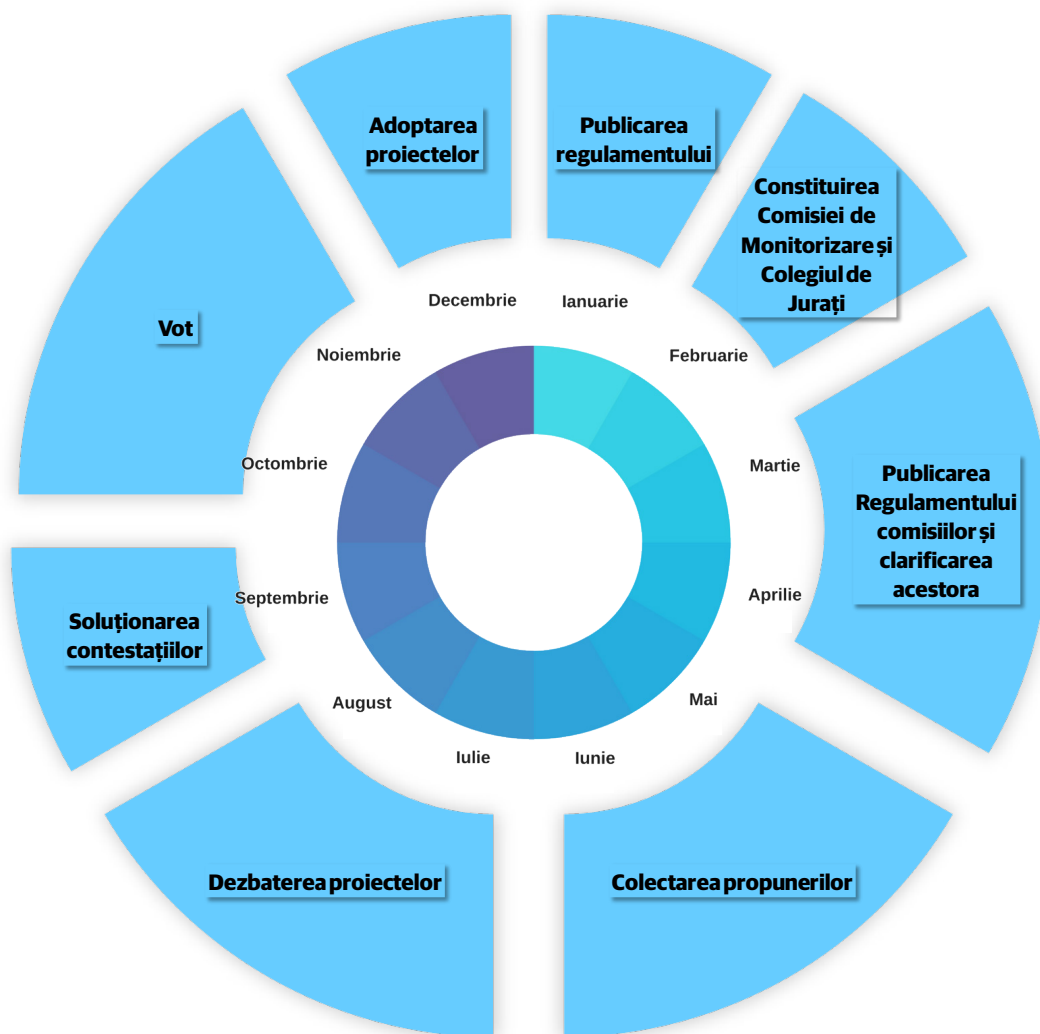
Pentru a maximiza eficiența bugetului participativ este nevoie de instituirea unui Consiliu de monitorizare al bugetării participative, constituit din cetățeni, aleși conform reprezentativității teritoriale, și reprezentanți ai administrației, care să poată analiza și formula propuneri de îmbunătățire a instrumentului. Acesta trebuie să urmărească și modul de implementare a proiectelor pentru

a preveni transformarea bugetării participative într-un exercițiu de fațadă al administrației. Comisia trebuie să aibă o conduită proactivă pentru a identifica nevoile orașului, astfel încât să poată formula recomandări către Consiliul Local în cazul în care unele proiecte trebuie încadrate cu prioritate într-un program amplu de investiții.

Calendar - Minim 3 luni pentru formularea proiectelor

Existența unei comisii de monitorizare transformă instrumentul de bugetare participativă într-un proces continuu, care trebuie să se desfășoare pe parcursul întregului an fiscal. Calendarul de desfășurare trebuie conturat în jurul etapei de propunere a proiectelor în fața comisiei și a dezbaterilor. Astfel, recomandăm ca acestea să fie stabilite pe o perioadă de cel puțin trei luni, ideal între mai și iulie, iar lunile rămase până la votarea proiectelor

să fie folosite pentru soluționarea contestațiilor. Timpul oferit va fi suficient pentru consolidarea propunerilor, astfel încât să fie cât mai relevante pentru cartier și pentru cetățeni. Constituirea Comisiei de monitorizare trebuie să aibă loc încă din iarnă, pentru a fi pregătită când procesul este în desfășurare. Votul final se va desfășura într-una sau mai multe etape, în funcție de numărul de proiecte, la începutul toamnei.

Calendarul desfășurării proceselor bugetării participative pe parcursul anului fiscal

Concluzii

Conform datelor prezentate de Primărie pe 28 noiembrie, au fost create **21.142** conturi de utilizatori care, în etapa finală în care se putea vota un singur proiect, au acordat **11.499** de voturi. La o populație activă a orașului de peste 400.000 de locuitori, avem mai puțin de 5% dintre aceștia implicați, iar numărul de voturi în jurul a 2.5%.

Astfel, conform obiectivelor asumate de către administrație, considerăm că proiectul de bugetare participativă implementat anul acesta nu a reușit să crească nivelul de dialog și colaborare între cetățeni și administrația locală și nici nu a reușit să înregistreze o transparență crescută în cadrul activității administrației publice locale. Bugetarea participativă nu a reușit să câștige încrederea cetățenilor, drept dovadă numărul mic de conturi create și numărul și mai mic de voturi acordate, iar acest aspect trebuie îmbunătățit în ciclurile următoare prin eforturi suplimentare pentru informarea și promovarea proiectului. În fond, modul de implementare a înlocuit dialogul cu monolog de ambele părți, iar acesta a fost respins de cetățeni, drept dovadă numărul foarte mic de voturi în raport cu numărul de conturi create.

Eficiența exercițiului derulat în ultimele luni rămâne a fi demonstrat prin implementarea proiectelor propuse, dar la ora actuală autoritățile deja dovedesc că fie nu au înțeles scopul acestui mecanism, fie nu sunt dispuse să își asume un proces de bugetare participativă real. Spre exemplu, unii reprezentanți deja au declarat că

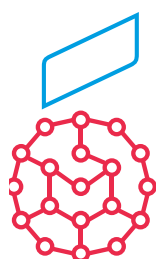
vor suplimenta sumele alocate¹ pentru a realiza unele proiecte, în timp ce alții deja plănuiesc eşalonarea anuală² a investițiilor, depășind grav cadrul anunțat și ducând în derizoriu scopul bugetării participative. Având în vedere această perspectivă, ne temem ca acest mecanism să nu fie folosit decât ca o căsuță de propuneri a administrației, sau mai rău, drept un exercițiu de imagine prin mimarea transparenței.

USR dorește implementarea unui proiect de bugetare participativă real și eficient, ca un instrument puternic anti-corupție, al cărui scop e să crească atât încrederea cetățenilor în actul de administrare cât și încrederea administrației în cetățeni. Trebuie să lucrăm împreună pentru a construi un oraș sigur, care să ofere egalitate de șanse tuturor locuitorilor, iar pentru asta avem nevoie de mecanisme de colaborare reale și eficiente.

¹ Dan Tarcea, Viceprimar Cluj-Napoca: „Vom suplimenta suma”, citat de Ziua de Cluj: <http://ziuadecj.realitatea.net/administratie/scolile-care-vor-mansarde-cu-voturi-de-la-mall-unde-merg-banii-de-la-bugetare-166864.html>

² Emil Boc, Primar Cluj-Napoca: „Aceste proiecte se vor implementa. Majoritatea sunt proiecte multianuale, dar voi cere departamentelor din Primărie fișe și grafice de implementare. Este o formă de respect față de cei care au votat”, citat de Ziua de Cluj: <http://ziuadecj.realitatea.net/administratie/clujenii-au-ales-lista-celor-15-proiecte-castigatoare-in-cadrul-bugetarii-participative-166939.html>

Mulțumim

Monitorul de politici locale

USR Cluj